



Svanemerking av

Bilvaskehaller

Høringsforslag 24. januar 2007



Nordisk Miljømerking

Nordisk Ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanen. Nedenstående organisasjoner/foretak driver Svanemerkingen på oppdrag av respektive lands regjering.

For mer informasjon se web-sidene:

Finland:

SFS-Miljömärkning
Pb 116
FI-00241 HELSINGFORS
Tel: +358 9 1499 331
Fax: +358 9 1499 3320
www.ymparistomerkki.fi
joutsen@sfs.fi

Danmark:

Miljømærkesekretariatet
Dansk Standard
Kollegievej 6
DK-2920 CHARLOTTENLUND
Tel: +45 72 300 450
Fax: +45 72 300 451
www.ecolabel.dk
info@ecolabel.dk

Norge:

Miljømerking
Tordenskiolds gate 6 B
NO-0160 OSLO
Tel: +47 24 14 46 00
Fax: +47 24 14 46 01
www.ecolabel.no
info@ecolabel.no

Island:

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 REYKJAVÍK
Tel: +354 591 20 00
Fax: +354 591 20 20
www.svanurinn.is
audurj@ust.is

Sverige:

SIS Miljömärkning AB
SE-118 80 STOCKHOLM
Tel: +46 8 55 55 24 00
Fax: +46 8 55 55 24 01
www.ecolabel.se
svanen@ecolabel.se

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring.

Sitat kan benyttes hvis kilden Nordisk Miljømerking nevnes.

Svanemerkning av bilvaskehaller

074/Utkast 4, 24. januar 2007

Hva er en Svanemerket bilvaskehall?	1
Hvorfor velge Svanemerkning?	1
Hva kan Svanemerkes?	1
Hvordan søker man?	2
Hva kreves for å bli Svanemerket?	3
1 Vaskeanlegg	4
2 Kjemikalier	4
3 Miljøledelse inklusive myndighetskrav	4
Markedsføring	13
Svanemerkets utforming	14
Etterkontroll	14
Hvor lenge gjelder lisensen	14
Nye kriterier	15

Bilag

1	Erklæring for slamsugingsbiler (K6)
2	Oversikt over kjemikalier (K13)
3	Krav til produkter som ikke er svanemerket (K15)
4	Rapportbilag i forbindelse med egenkontroll (M2) og årlig kontroll (M4)
5	Rapport førstegangskontroll (M3)
6	Markedsføring av svanemerke de bilvaskehaller
7	Analyser og kontroll

Hva er en Svanemerket bilvaskehall?

I en Svanemerket bilvaskehall fokuseres det på den miljøpåvirkningen vask av kjøretøyer gir. Det anvendes store mengder vann og kjemikalier i en bilvask.

Kravene til en Svanemerket bilvaskhall stimulerer til en utvikling mot ressursbesparende og effektive bilvaskehaller uten miljøforstyrrende utslipp til luft, jord og vann. De viktigste fokusområdene i kriteriene er:

- anleggets fysiske utforming
- vannforbruk
- kjemikaliehåndtering
- utslippskontroll
- avfallhåndtering
- rutiner for drift og vedlikehold

Hvorfor velge Svanemerking?

- Bilvaskeanlegget kan bruke varemerket Svanen i sin markedsføring. Svanemerket har stor troverdighet og er godt kjent i Norden.
- Svanemerket er en kostnadseffektiv og enkel måte å kommunisere miljøpåstander og miljøengasjement til kunder og leverandører.
- En mere miljøtilpasset virksomhet gir ofte muligheter til å redusere kostnadene ved f.eks. å redusere forbruket av vann og kjemikalier, og i tillegg redusere mengden av emballasje og avfall.
- En mere miljøtilpasset drift forbereder bedriften på fremtidens miljøkrav.
- Miljøspørsmål er komplekse og det kan ta lang tid å sette seg inn i spesifikke spørsmålsstillinger. Svanemerking kan ses som en guide til dette arbeidet.
- Svanemerking stiller ikke bare krav til miljø og helse, men også kvalitetskrav fordi miljø og kvalitet som oftest går hånd i hånd. Det betyr at en svanelisens også kan ses som et kvalitetsstempel.

Hva kan Svanemerkes?

Automatiske og/eller manuelle forprogrammerte anlegg for vask av personbiler og automatiske vaskeanlegg for busser og lastebiler kan Svanemerkes.

Med personbil menes bil konstruert for persontransport med maks 9 personer inkludert føreren.

Med lastebil menes tung lastebil større enn 3,5 tonn med eller uten slep. Buss defineres som kjøretøy registrert for flere enn 9 personer.

Annlegg for servicevirksomhet som rekondisjonering og reparasjoner omfattes ikke av kriteriene. Anlegg for sporvognstrafikk omfattes heller ikke av kriteriene.

Lisensinnehaveren til en Svanemerket bilvaskehall kan være eieren av vaskehallen (f.eks. en bensinstasjon) eller leverandøren av f.eks. vaskehallen og/eller renseanlegget. Det er alltid lisensinnehaveren som har ansvaret for at vaskehallen drives i overensstemmelse med miljømerkingskriteriene.

Hvordan søker man?

Hvert krav er markert med blokkbokstaven K (for krav) samt et nummer. Alle krav skal oppfylles for å oppnå lisens.

Kravdelen kan også anvendes som en sjekkliste, hvor hvert krav følges av avkryssningsfelter, Ja og Nei, for om kravene oppfylles.

Symboler i teksten

For hvert krav er det beskrevet, hvordan kravet skal dokumenteres. Det finnes også forskjellige symboler som brukes for å gjøre arbeidet lettere. Symbolerne er:



Send med



Kravet kontrolleres på stedet



Send med rutine i miljø- og kvalitetssikringen

Søknad

Søknad sendes til Nordisk Miljømerking i det landet bedriften befinner seg i, se adressen på side 2. Søknaden består av en søknadsskjema og dokumentasjon som viser at kravene oppfylles (er spesifisert i kravene). Dessuten skal søknadsavgift betales.

Mer informasjon og hjelp ved søknad kan finnes ved å gå inn på de respektive lands hjemmeside eller kontakte de nasjonale sekretariatene for Nordisk Miljømerking.

Kontroll

I forbindelse med at lisens bevilges, kontrollerer Nordisk Miljømerking hos lisenssøkeren at kravene oppfylles.

Nordisk Miljømerking går igjennom søknaden og kontrollerer arbeidsprosedyrer, kjemikalielister og lignende hos lisenssøkeren. Ved kontrollen skal underlag for beregninger, original til innsendte attester, måleresultater, innkjøpsstatistikk og lignende som støtter at kravene oppfylles, kunne fremvises.

Kostnader

En søknadsavgift betales når bedriften søker lisens. Utover det tilkommer en årsavgift basert på omsetningen i den Svanemerkeede bilvaskehallen.

Spørsmål

Ved spørsmål, kontakt gjerne Nordisk Miljø merking, se adresser på side 2.

Hva kreves for å bli Svanemerket?

For at en bilvaskehall skal bli Svanemerket kreves at:

- Alle kravene til vaskeanlegget (kapittel 1) og kjemikalier (kapittel 2) oppfylles.
- Vaskehallen oppnår minst 10 poeng av totalt 18 mulige (K11, K12 og K16). Poengberegning redegjøres for i K19.
- Alle krav vedrørende miljøledelse oppfylles (kapittel 3).
- Den nasjonale miljømerkingsorganisasjonen skal avlegge et besøk på anlegget.

Noen av kravene er poengkrav og gjør det mulig å velge hvilke tiltak som er mest relevante for vaskeanlegget. Jo flere poeng som oppnås desto bedre for miljøet.

Dokumentasjon av testresultat

I de kravene som krever dokumentasjon i form av testresultater skal det fremgå hvilken testmetode som har vært brukt til testing av samtlige parametre. Krav til testmetoder og testlaboratorium fremgår av bilag 8.

1 Vaskeanlegget

K1 Beskrivelse av anlegg

Det skal foreligge en kort beskrivelse av vaskeanlegget hvor det bl.a. fremgår:

- type vaskeanlegg (manuell og/eller automatisk vaskeanlegg, dimensjonert for biler eller busser etc)
- type renseanlegg
- antall kjøretøyer som vaskeanlegget er dimensjonert for
- antall kjøretøyer som vaskes i året (fremgår av førstegangs kontroll)

Redegjørelse for kravet over.

K2 Dimensjonering av renseutstyr/system

Avløpsvannet fra vaskeanlegget (også ved overløp) skal renses i en renseteknisk løsning tilpasset vaskemetode og vaskevolum.

En beskrivelse/redegjørelse fra leverandøren av den rensetekniske løsningen hvordan renseteknikken og renseutstyret som finnes er tilpasset vaskemetode og vaskevolum.

K3 Vann som ledes til rensing

Oljeutskiller og renseteknisk løsning tilpasset vaskeanlegget får ikke belastes med dagvann. Rensesystemet får belastes med avløpsvann fra området som brukes til annet enn vask av kjøretøyer dersom leverandøren av rensesystemet og myndigheter godkjenner dette. Toaletter får ikke tilsluttes rensesystemet på grunn av risikoen for smittespredning.

Det skal foreligge en skisse/flowskjema over vaskeanlegget som viser:

- vaskeanleggets vann- og avløpssystem
- plassering av vaskemaskiner
- plassering av renseutstyr
- slam- og oljeutskiller, overløp
- prøvetakningspunkt
- vannmåler
- tilslutningspunkter etc.

Det skal også fremgå vanntilførsel, eventuell resirkulering av vann og avløp fra anlegget, hvor vann tilføres, hvor det resirkuleres og hvor det avledes fra anlegget.

Redegjørelse i henhold til kravet.

K4 Anlegg med resirkulert vann

I anlegg med resirkulert vann skal anlegget være utformet slik at forutsetningene for oksygenfrie forhold i vannet er minimale.

En beskrivelse/redegjørelse av hvilke tiltak som er tatt for å unngå oksygenfrie forhold i system med resirkulert vann.

K5 E.coli målinger i anlegg med resirkulert vann

E.coli innhold får ikke overstige 1000 per 100 ml, iht EN ISO 9308-3 eller tilsvarende.

- Analyseprotokoll av E.coli målinger fra prøvetagning av resirkulert vann.

K6 Vann fra slambiler i anlegg med resirkulert vann

Tanker og beholdere i renseanlegg med resirkulert vann skal fylles med rent vann eller vann fra slambil om det garanteres at slambilen ikke er kontaminert av tungmetaller eller bakterier.

- Erklæring i henhold til bilag 1 om at slambilen ikke er kontaminert eller erklæring om at tanker og beholdere fylles med rent vann.

K7 Energitilsyn/oversikt

Et kompetent energitilsyn skal gjennomføres der følgende skal inngå:

- anleggets totale energiforbruk (el + varme dersom informasjonen er tilgjengelig). Utifra dette skal energiforbruk per vasket bil beregnes.
- vaskemaskinens effekt og tid (h) maskinen brukes i løpet av et år
- effekten til den rensetekniske løsningen og brukstid (h)
- beskrivelse av hvordan lokalet og bruksvannet varmes opp
- utredning av muligheter for å minske energiforbruk
- rutiner ved innkjøp av nye maskiner som sørger for at maskiner med lavt energi- og vannforbruk etterspørres

- Redegjørelse i henhold til kravet.

K8 Manuelle bilvaskeanlegg

Resirkulert vann får ikke anvendes i haller for manuell bilvask.

I vaskehaller der kunden selv vasker sin bil manuelt, skal valg av rengjøringskjemikalier, dosering og vannforbruk være forprogrammert (automatisert).

- Redegjørelse for hvordan kjemikalievalg, dosering og vannforbruk styres i haller for manuell vask.

K9 Utslipp fra vaskeanlegget

Utslipp til avløp fra automatiserte og manuelle vaskeanlegg skal ikke overskride verdiene gitt tabellene nedenfor. Det blir gitt tilleggspoeng for å oppfylle poengkravene spesifisert i tabellene.

Det kan maksimalt oppnås 10 poeng. Poengene oppsummeres i K17.

Biler skal oppfylle kravene i tabell K9-1.

Busser og lastebiler skal oppfylle kravene i tabell K9-2.

Utslippene skal beregnes som månedsmiddelverdier.

Tabell K9-1 - utslipp fra vaskeanlegg dimensjonert for biler

	Utslipp (fyll inn)	Obligatorisk krav	Poeng-krav	Poeng oppnådd
Pb, Ni, Cr		7 mg/bil	2,5 mg/bil, 1 p	p
Cd		0,1 mg/bil	0,02 mg/bil, 1 p	p
Zn		50 mg/bil	20 mg/bil, 1 p	p
Cu		10 mg/bil	4 mg/bil, 2 p	p
Olje		1,5 g/bil	0,5 g/bil, 2 p	p
DEHP		-	Opplysning om DEHP, 1p	p
VOC		-	Opplysning om VOC, 1p	p
COD- reduksjon		-	75% COD-reduksjon, 1p	p
TOTALT:				p

Tabell K9-2 - utslipp fra vaskeanlegg dimensjonert for busser og lastebiler

	Utslipp (fyll inn)	Obligatorisk krav	Poeng-krav	Poeng oppnådd
Pb, Ni, Cr		21 mg/bil	7,5 mg/kte, 1 p	p
Cd		0,3 mg/bil	0,06 mg/kte, 1 p	p
Zn		150 mg/bil	60 mg/kte, 1 poeng	p
Cu		30 mg/bil	12 mg/kte, 2 p	p
Olje		4,5 g/bil	1,5 g/kte, 2 p	p
DEHP		-	Opplysning om DEHP, 1p	p
VOC		-	Opplysning om VOC, 1p	p
COD- reduksjon		-	75% COD-reduksjon, 1p	p
TOTALT:				p

En kjøretøysenhet (kte) er et kjøretøy (svensk: fordon), lastebil eller buss på 12 meters lengde.

0,5 kte er en van eller f.eks. en minibuss på ca 6 meter.

1,5 kte er f.eks. en leddbuss eller en semitrailer på ca 18 meter.

2 kte er en bil pluss slep på ca 24 meter.



Testresultater og redegjørelse for poeng. Vannanalysene skal utføres av akkreditert laboratorium etter testmetoder angitt i bilag 7.

K10 Vannforbruk

Vannforbruk beregnet som antall liter ferskvann som får forbrukes per vasket kjøretøy, regnet som årsmiddelverdi, må ikke overskride verdiene i tabellene nedenfor. Det blir gitt tilleggs poeng for å oppfylle poengkravene spesifisert i tabellene.

Vaskeanlegg dimensjonert for biler skal oppfylle kravene i tabell K10-1.

Vaskeanlegg dimensjonert for busser og lastebiler skal oppfylle kravene i tabell K10-2.

Det kan maksimalt oppnås 6 poeng. Poengene oppsummeres i K17.

Tabell K10-1 - vannforbruk per vasket bil

	Vannforbruk (fyll inn)	Obligatorisk krav	Poeng-krav	Poeng oppnådd
Danmark og Skåne i Sverige		70 liter	50 liter, 3 poeng	p
			35 liter, 6 poeng	p
Resten av Norden		90 liter	65 liter, 3 poeng	p
			45 liter, 6 poeng	p
TOTALT:				p

Tabell K10-2 - vannforbruk per buss eller lastebil

	Vannforbruk (fyll inn)	Obligatorisk krav	Poeng-krav	Poeng oppnådd
Danmark og Skåne i Sverige		210 liter	155 liter, 3 poeng	p
			105 liter, 6 poeng	p
Resten av Norden		270 liter	200 liter, 3 poeng	p
			135 liter, 6 poeng	p
TOTALT:				p

Disse mengdene inkluderer også vann som anvendes til rengjøring av vaskehallen og fortykning av konsentrerte rengjøringsmidler og eventuelt vann fra filterbehandling av ferskvann. Vann som anvendes for å fylle opp systemet etter tømning er unntatt (under forutsetning av at vann ikke slippes ut under oppfyllingsfasen).



Dokumentasjon for beregning av vannforbruk og redegjørelse for poeng.

K11 Tømmesystem for toaletter

Dersom vaskeanlegget er beregnet for vasking av busser med toalett, skal det finnes et tømmesystem som sikrer at toalettavfall ikke tømmes slik at det resirkulerte vannet blir forurenset.

Dersom det ikke finnes muligheter for å tømme toaletter, skal kunden opplyses om at toalettet ikke får tømmes på anlegget pga faren for smittespredning.



Redegjørelse for hvordan tømmesystemet for toaletter fungerer og redegjørelse for hvordan kundene informeres dersom det ikke finnes tømmesystem.



Kontrolleres på stedet at kundene informeres dersom det ikke finnes tømmesystem.

K12 Spesialkjøretøy

Ved vask av kjøretøy som krever spesiell hygiene, f.eks. kjøretøy som faller inn under EC 852/2004, får kun ferskvann benyttes, dvs ikke resirkulert vann. Likevel må utslippsverdiene totalt per kjøretøy oppfylles. Dersom anlegget vasker kjøretøy som krever ekstra høy hygiene og kjøretøy som får vaskes med resirkulert vann skal anlegget være utrustet med såkalt dobbelt system. Med dobbelt system menes at anlegget tilfeldig kan gå over til å kun anvende ferskvann.



Redegjørelse for hvordan kjøretøy som krever spesiell hygiene vaskes.

2 Kjemikalier

Samtlige kjemiske produkter som anvendes for rengjøring av kjøretøy og vaskehall skal oppfylle kravene i K13 og K15.

For Svanemerkede produkter skal K13 og K14 redegjøres for.

Kjemiske produkter som anvendes til vannrensing skal oppfylle kravene i K13 og K16.

K13 Oversikt over kjemikalier

Oversikt over kjemikalier som benyttes i driften av vaskeanlegget hvor det bl.a. fremgår produsent/leverandør, funksjon (avfetting, voks etc), mengde + Svanemerking.

Redegjørelse for kjemikalier som benyttes i henhold til bilag 2.

K14 Svanemerkede produkter

Det blir gitt poeng for bruk av svanemerkede produkter. Det kan maksimalt oppnås 8 poeng. Poengene oppsummeres i K17.

60% Svanemerkede produkter: 8 poeng

30-59% Svanemerkede produkter: 4 poeng

0-29% Svanemerkede produkter: 0 poeng

Oversikt over andelen Svanemerkede produkter (regnet i aktiv substans) ut i fra opplysninger som er gitt om kjemikalier i bilag 2.

Aktiv substans: Kjemiske stoffer eksklusive vann.

K15 Produkter som ikke er Svanemerket

Produkter som ikke er Svanemerket skal oppfylle samtlige krav i bilag 3.

Redegjørelse i henhold til krav i bilag 3.

K16 Vannrenseprodukter

Kjemiske produkter som anvendes til vannrensing (f.eks. kjemisk felling, pH-regulering, bekjempning av mikroorganismer) får ikke inneholde klororganiske stoffer eller reaktive klorforbindelser som kan danne klororganiske metabolitter.

Erklæring fra leverandør av vannrensekjemikaliene at produktene eller metodene ikke inneholder klororganiske stoffer eller reaktive klorforbindelser som kan danne klororganiske metabolitter.

K17 Summering av poeng

Vaskeanlegget kan maksimalt oppnå 24 poeng. Poeng gis i K9, K10 og K14.

Vaskeanlegg i Danmark og Skåne i Sverige skal oppnå minst 10 poeng.

Vaskeanlegg i det øvrige Norden skal oppnå minst 6 poeng.

Utslipp (K9)	p
Vannforbruk (K10)	p
Miljømerkede kjemikalier (K14)	p

Totalt: **p**

Minst 6 / 10 poeng er oppnådd.

Ja

Nei

3 Miljøledelse inklusive myndighetskrav

M1 Organisasjon og ansvar

Det skal foreligge et organisasjonskart der ansvarsområder og funksjoner fremkommer. Ansvar for Svanemerket, markedsføring og opplæring skal fremgå.

Redegjørelse i henhold til kravet.

M2 Egenkontroll

Egenkontroll og journalføring skal utføres i henhold til et egenkontrollprogram hvor det skal fremgår følgende:

- Hva som måles og overvåkes (K5, K9 og K10)
- Hvor ofte det foretas målinger
- Hvordan opplysningene fra kontrollen dokumenteres

Kopi av egenkontrollprogram i henhold til bilag 4.

M3 Førstegangskontroll

Ved søknad om svanemerket skal vaskeanlegget gjennomgå en førstegangskontroll. Førstegangskontrollen omfatter bl.a. målinger av vannforbruk (K10), utslipp under prøvetagningsperioden (K9) og e.coli-målinger (K5).

Resultater fra førstegangskontrollen i henhold til bilag 5.

M4 Årlig kontroll

Hvert år innen 31. mars skal det Svanemerkede bilvaskeanlegget sende inn resultater fra årlig kontroll til Nordisk Miljømerking. Den årlige kontrollen skal bl.a. omfatte informasjon om vannforbruk, kjemikalieforbruk, utslipp av tungmetaller og olje.

Resultater fra årlig kontroll i henhold til bilag 4.

M5 Rutiner og instruksjoner

Hvert vaskeanlegg skal ha dokumenterte rutiner og instruksjoner for hvordan miljømerkingskriteriene oppfylles når det gjelder:

- vaskeanleggets drift og vedlikehold
- samordning av samtlige aktuelle aktører
- rapportering til ledelse og til miljømerkingsorganisasjonen

Redegjørelse for overstående krav.

M6 Opplæring

Alle ansatte og annet personale som deltar i den daglige driften skal ha kunnskap for å sikre at kravene til Svanemerket oppfylles.

Redegjørelse for personalets opplæring og kompetanse.

M7 Rapportering

Hvert vaskeanlegg skal rapportere til ledelse og miljømerkingsorganisasjon ved ufortsette avvik, planlagte endringer (f.eks. bytte av kjemikalier), reklamasjoner, utslipp.

Redegjørelse i henhold til kravet.

M8 Oppbevaring av kjemikalier

Gulvavløp i kjemikalierom skal ikke være tilsluttet renseanlegget til vaskeanlegget.

En redegjørelse for hvordan kjemikalier oppbevares og hvordan gulvavløpet i kjemikalierommet er avgrenset for å begrense effektene av søl/utslipp av kjemikalier.

M9 HMS-datablader

Sikkerhetsdatablader for de kjemiske produktene som anvendes for rengjøring og vannrensing skal finnes lett tilgjengelig på anlegget.

Redegjørelse for hvor sikkerhetsdatabladene oppbevares.

Kontrolleres på stedet.

M10 Informasjon om bruk av egne produkter / avfettingsmidler

Kundene skal opplyses om at bruk av egne produkter/avfettingsmidler ikke er tillatt. Dette gjelder for både manuelle og automatiske vaskeanlegg.

Redegjørelse for hvilke tiltak som er gjort for å motvirke at kundene anvender egne (medtatte) produkter/avfettingsmiddel.

M11 Avfallshåndtering

Avfall fra olje- og slamutskiller samt andre forurensninger fra renseanlegget skal håndteres av et anlegg som er godkjent av myndighetene til å behandle denne typen avfall.

Kopi av gjeldende avtale mellom anleggseier og transportør samt kopi av transportørens tilstand.

M12 Kildesortering

Avfall skal kildesorteres for gjenbruk og gjenvinning.

Erklæring fra mottaksanlegg. Redegjørelse for kildesortering.

M13 Driftsforstyrrelser

Renseutstyret skal være funksjonsdyktig og i drift når vaskeanlegget er i bruk. Driftsforstyrrelser på renseutstyret skal være reparert i løpet av 24 timer.

En redegjørelse for gjeldende rutiner ved driftsforstyrrelser på renseutstyret.

M14 Kvalitet

Kjøretøy skal etter vask i anlegget være like rent som etter vask i et annet kommersielt vaskeanlegg med tilsvarende vaskemetoder.

- Redegjørelse for kvaliteten på vaskeanleggets funksjon der bl.a. følgende belyses:
- bortskaffelse av trafikkfilm
 - drivstoffsflekker ved tanklokk og asfalttank
 - tørke- og kjemikalieflekker
 - antall reklamasjoner fra kunder
 - luktproblem i vaskehallen etc
- Løpende registrering av kundereklamasjoner og årsakene til reklamasjonene (f. eks. tørkeproblemer, flekker, luktproblemer eller lignende)

M15 Lover

Virksomheten må oppfylle miljølovgivningen i de respektive land. Det skal finnes rutiner for å tolke hvilke krav miljølovgivningen stiller samt overvåke at vaskeanlegget oppfyller kravene.

Markedsføring

Miljømerket Svanen er et varemerke med stor anerkennelse/høy kjennskap og stor troverdighet i Norden. Det Svanemerkede produktet kan markedsføres med Svanemerket så lenge lisensen er gyldig.

Merket skal plasseres slik at det ikke oppstår tvil om hva som menes med merkingen og slik det fremgår at det er bilvaskehallen som er miljømerket.

Øvrige regler for markedsføring finnes i "Regler for nordisk miljømærkning".

- Redegjørelse for hvordan markedsføringen av den miljømerkede virksomheten er organisert.
- Erklæring i henhold til bilag 6 om at den ansvarlige for markedsføringen har kunnskap om "Regler for nordisk Miljømerking av produkter."

Svanemerkets utformning

Svanemerket er utformet på følgende måte:



licensnummer

Det skal fremgå at det er et svanemerket bilvaskeanlegg.

Hver lisens får et unikt sekssifret lisensnummer som skal brukes sammen med merket.

Det kan leses mer om merkets utformning i ”Regler for nordisk miljømærkning” 12. desember 2001 eller senere versjoner.

Etterkontroll

Nordisk Miljømerking kan kontrollere at bilvaskehallen oppfyller Svanens krav også etter at lisensen er gitt/bevilget. Det kan f.eks. skje ved besøk på stedet eller stikkprøvekontroll.

Hvis det viser seg at bilvaskehallen ikke oppfyller kravene, kan lisensen trekkes tilbake.

Det kan også tas stikkprøver i vaskeanlegget og utføres analyser av et upartisk laboratorium. Dersom kravene ikke oppfylles kan Nordisk Miljømerking krevet at lisensinnehaveren betaler analysekostnadene.

Hvor lenge gjelder lisensen

Nytt forslag til kriterier for Svanemerking av bilvaskehaller skal fremmes for Nordisk Miljømerkingsnemnd i juni 2007.

Miljømerkingslisensen er gyldig så lenge gjeldende kriterier oppfylles og inntil kriteriene utgår. Kriteriene kan forlenges eller justeres. I de tilfeller vil lisensen forlenges automatisk og lisensinnehaveren vil bli orientert.

Senest 1 år før kriteriene utgår/utløpsdato skal Nordisk Miljømerkingsnemnd meddele hvilke kriterier som gjelder etter kriterienes siste gyldighetsdato. Lisensinnehaveren vil da få mulighet til å fornye lisensen/tilbys da muligheten til å forlenge lisensen.

Nye kriterier

Ved neste revisjon vil det være aktuelt å innføre konkret energikrav, og å vurdere muligheten til å innføre obligatoriske og målbare krav til DEHP, VOC og COD.

Bilag 1

Erklæring for slamsugingsbiler (K6)

Nedenforstående erklæring kan brukes av søker i forbindelse med søknad om lisens til bilvaskhaller.

Foretak:
Adresse:
Vaskeanlegg som slamsuges:

Ved tømning av renseanlegget på bilvaskeanlegget over erklærer vi herved at vannet fra sambilen kommer fra en rengjort slambil slik at ikke vannet i vaskeanlegget kan kontamineres av bakterier eller andre forurensninger.

Dato:	Telefon:
Ansvarlig person:	e-mail:
Underskrift:	

Bilag 2

Oversikt over kjemikalier (K13)

Nedenforstående erklæring kan brukes av søker i forbindelse med søknad om lisens til bilvaskhaller.

Erklæringen gjelder vaskeanlegget med følgende navn:

Vaskeanlegg:
Adresse:
Leverandør/importør:

Kjemikalier som benyttes i driften av vaskeanlegget skrives inn i tabellen nedenfor.

%-andel svanemerkede kjemikalier beregnes ut i fra aktiv substans. Med aktiv substans menes kjemiske stoffer eksklusive vann.

Oversikt over kjemikalier som benyttes i driften av vaskeanlegget.

Navn på kjemikalie	Produsent / leverandør	Funksjon (avfetting, voks etc)	Forbruk (kg/år)	Aktiv substans (eksklusive vann)	Svanemerket (lisensnummer)

Dato:	Telefon:
Ansvarlig person:	e-mail:
Underskrift:	

Ved endringer i bruk av kjemikalier skal det sendes en ny erklæring til Nordisk Miljømerking.

Bilag 3

Kjemikalier som ikke er miljømerket (K15)

Kjemiske produkter som anvendes til rengjøring av kjøretøy og vaskehall, og ikke er Svanemerket (K15) skal oppfylle samtlige krav i dette bilaget.

Kravene gjelder samtlige inngående stoffer med mindre annet er spesifisert. Som inngående stoff regnes alle stoffer i produktet, også tilsatte additiver (f.eks. konservering eller stabilisator) i ingrediensene, men ikke forurensninger fra råvareproduksjonen. Som forurensninger regnes rester fra råvareproduksjonen som inngår i det ferdige produkt i konsentrasjoner under 0,01 % (tilsvarer 100 ppm), men ikke er stoff som er tilsatt en råvare bevisst med et formål, uansett mengde.

Resept

For produkter som ikke er Svanemerket skal fullstendig resept sendes til Nordisk Miljømerking. Resepten skal inneholde handelsnavn, kjemisk navn, mengde og CAS-nummer for hvert inngående stoff. Vanninnholdet til ingredienser og funksjon for hver råvare skal angis.

- Fullstendig resept i henhold til kravet og sikkerhetsdatablad/produkt-datablad for produktet og hvert inngående stoff i henhold til direktiv 2001/58/EEC.

Klassifisering av produktet

Produktet som skal miljømerkes skal ikke være klassifisert som angitt i tabellen nedenfor i henhold til forskrifter om klassifisering og merking av farlige kjemikalier i noe nordisk land og/eller EUs stoff- og preparatdirektiv 67/548/EEC og 1999/45/EEC (med tilpasninger og endringer).

Tabell - klassifisering av produktet

Klassifisering	Tilhørende symboler og R-setninger
Miljøfarlig	N med R50, R50/53 eller R51/53, R52, R53 eller R52/53 uten N.
Meget giftig	T+ med R26, R27, R28, R39
Giftig	T med R23, R24, R25, R39, R48
Helseskadelig	Xn med R20, R21, R68, R48
Allergifremkallende	Xn med R42 eller Xi med R43
Etsende	C med R35
Ekspllosiv	E med R2 og R3
Ekstremt brannfarlig	Fx (F+ i Norge) med R12
Meget brannfarlig	F med R11, R15 og R17

Vi gjør oppmerksom på at produsenten av råvaren/produktet er ansvarlig for klassifiseringen.

- Erklæring om at produktene ikke er klassifisert i noen av fareklassene i henhold til kravet.

Superkonsentrater

Klassifiseringen av superkonsentrater til profesjonelt beregnes ut i fra superkonsentrat som er fortynnet til konsentrert form. Nedenforstående punkter må oppfylles:

- Superkonsentrat som er tynnet ut til konsentrat oppfyller krav til klassifisering (i konsentrert form).
- Emballasjen er utformet slik at brukeren ikke risikerer å komme i kontakt med produktet.
- Redegjørelse i henhold til kravet.

Organiske stoffer, nedbrytbarhet

Samtlige organiske stoffer og deres nedbrytningsprodukter skal være lett aerobt nedbrytbare i henhold til OECD guidelines nr 301 A-F og anaerobt nedbrytbare i henhold til ISO 11734 eller annen tilsvarende metode.

Følgende forbindelser er unntatt fra kravet om nedbrytbarhet:

- farger
 - ikke-klorerte polymerer
 - vokser som brukes til beskyttelse av billakkens overflate
 - konserveringsmidler
 - iminodisuccinat
 - denatureringsmiddel i etanol
- Stoffer som ikke er tensider og som ikke finnes i DID-listen kan unntas fra krav om anaerob nedbrytbarhet dersom de er:
- lett aerobt nedbrytbare og har lav adsorpsjon ($A < 25\%$) eller
 - lett aerobt nedbrytbare og har høy desorpsjon ($D > 25\%$) eller
 - lett aerobt nedbrytbare og ikke potensielt bioakkumulerbare
- Testresultater som viser biologisk, aerob nedbrytbarhet til hvert organisk stoff som inngår i produktet.

Stoffer som ikke får inngå i produktene

Nedenforstående stoffer får ikke inngå i produktene:

- halogenerte og/eller aromatiske organiske løsningsmidler
 - lineære alkylbensensulfonater (LAS)
 - nonylfenoletoxylater (NFE)
 - klororganiske stoffer eller reaktive klorforbindelser som kan danne klororganiske metabolitter
- Erklæring i henhold til kravet.

POCP/VOC

Flyktige organiske stoffer, VOC, får inngå med maksimalt 6,0% i produktet.

VOC (Volatile Organic Compounds) er i henhold til EU direktiv 1999/13/EC definert som organiske forbindelser med damptrykk $> 0,01$ kPa ved 20°C , eller har en korresponderende flyktighet under spesielle bruksbetingelser.

- Redegjørelse i henhold til kravet.

NTA

NTA får inngå med maksimalt 20 g/l bruksløsning (regnet som nitriloacetat, $C_6H_6NO_6$).

Produkter som inneholder NTA er i Danmark regulert i Arbeidstilsynets bekendtgørelse som foranstaltninger til forebyggelse af kræftisikoen ved arbeide med stoffer og materialer, nr 140 af 17 februari med senere ændringer.

- Beregning av NTA-innhold (regnet som nitriloacetat, $C_6H_6NO_6$).

Konserveringsmidler

Konserveringsmidler får ikke være potensielt bioakkumulerbare i henhold til OECD guidelines 107, 117 eller 305.

- Dokumentsasjon for BCF eller log Kow

Fargestoffer

Pigmenter i farger skal ikke være basert på tungmetaller, aluminium eller kopper.

Farger som inngår i produktet som ingrediens eller i en råvare skal være godkjent for anvendig i næringsmidler i hvert nordisk land.

- Erklæring om at kravet oppfylles.
- Angivelse av E-nummer (nummer som tildeless ved godkjenning av næringsmidler).

Bilag 5

Rapport ved førstegangskontroll (M3)

Vaskeanlegg:
Adresse:

Beregnet antall vasker per år: ____ Maks antall kjøretøy per døgn: _____

Dato for prøvetaking: _____ Dato for seneste slamtømming: _____

Antall kjøretøy vasket etter seneste slamtømming og før prøvetaking: _____

Prøvetakinger ble utført:

- automatisk flødesproportionelt manuelt

Tabell 1: Redegjørelse for antall vasker og vannforbruk under prøvetakingsperioden

	D 1	D 2	D 3	D 4	D 5	D 6	D 7	Σ
Antall kjøretøy som vaskes								
Vannforbruk totalt (liter)								
Vannforbruk per kjøretøy (l/kjøretøy)								
Marker døgn for prøvetaking (X)								

Tabell 2: Redegjørelse for utslipp under prøvetakingsperioden

	A	B	C
	Konsentrasjon i spillvann	Mengde sluppet ut per bil/kjøretøy	Total mengde sluppet ut i løpet av uken
Bly (Pb) + Nikkel (Ni) + krom (Cr) - K9	mg/l	mg/bil	g
Kadmium (Cd) - K9	mg/l	mg/bil	mg
Zink (Zn) - K9	mg/l	mg/bil	g
Kobber (Cu) - K9	mg/l	mg/bil	g
Upolare alifatiske hydrokarboner - K9	g/l	g/bil	g
DEHP - K9			
COD - K9			
VOC - K9			

Forklaringer:

Antallet vasker skal baseres på månedlig avlesing av regneverk for antall vasker.

Redegjørelse av det totale vannforbruket skal inkludere alt vannforbruk i vaskehallen. Mende vann som brukes for å fylle opp systemet etter tømning tas ikke med i beregningen av vannforbruk per kjøretøy (forutsatt at vann ikke slippes ut under oppfylling).

Forbruk av rengjøringsmidler omfatter de kjemikalier som brukes til rengjøring av kjøretøyene, det vil si avfettingsmidler, shampo, avrennings- og skyllemiddel etc. Beregning og redegjørelse av mengder skal gjøres på produktene i konsentrert form (ikke fortynnet).

Opplysninger om mengde slam/vann som tas hånd om skal fremgå av faktura eller transportkvittering fra entrpøren som sørger for slamtømming.

For at anlegget skal anses som tilgjengelig må både utstyret for bilvask og vannrensing være i drift samtidig og med tilfredsstillende funksjon. Det skom skal redegjøres som "Tid anlegget har driftsstopp" er den tiden anlegget har stått stille på grunn av nedsatt funksjon på vaske- og/eller vannrenseutstyret. Driftstilgjengeligheten skal uttrykkes i % og beregnes iht $100 - (\text{tid med driftsstopp} \times 100 / \text{beregnet tilgjengelig tid})$.

Under "antall driftsforstyrrelser" skal de uplanlagte tilfellene redegjøres for d

Med "Resultat fra prøvetagning" menes de prøveresultatene som har vært styrende for utslippene i løpet av året.

For eksempel om prøvene for årsrapporten for 2006 er tatt i november - desember både i 2005 og 2006, er det resultatene fra prøvetakingen i 2005 som skal redegjøres for i tabellen. Redultatet fra november - desember 2006 blir styrende for utslippene i 2007. Dersom prøvene derimot er tatt i løpet av det første kvartalet i år 2006, kan disse resultatene redegjøres for i årsrapporten for 2006.

Utslipp per vasket kjøretøy beregnes på følgende måte:

Først beregnes det gjennomsnittlige vannforbruket per bil/kjøretøy for hver måned. Totalt vannforbruk den aktuelle måned divideres med totalt antall vaskede biler/kjøretøyer samme måned. Fra det gjennomsnittlige vannforbruket per kjøretøy trekkes fra EN UPPSKATTAD VATTENFÖRLUST (maksimalt 15 liter/kjøretøysenhet for biler, maksimalt 45 liter/kjøretøysenhet for busser og lastebiler.

Resultatet viser hvor mye vann som slippes ut per kjøretøy den aktuelle måned. Dette gjennomsnittlige vannutslippet multipliseres med resultatet fra vannprøvetakingen, uttrykt som konsentrasjon (mg/l). Da fås det totale utslippet av respektive stoffer per måned, som også skal redegjøres for. Det totale utslippet aktuelle måned skal siden divideres med det faktiske antallet biler/kjøretøy som vaskes samme måned.

Regneekspempel:

50 000 liter vann er totalt forbruk i løpet av en måned da 1 000 biler er vasket. Det vil si at vannforbruket er 50 liter per bilvask. Fra disse trekkes 15 liter (förluster ur systemet???) . Det viser at det i gjennomsnitt slippes ut 35 liter vann per bilvask i måneden. Resultatet fra den siste prøvetakingen viser et Zn-innhold på 0,5 mg/l.

$35 \text{ liter/bil} \times 0,5 \text{ mg Zn/liter gir } 18 \text{ mg Zn-utslipp per bilvask.}$

Kommentar: _____

Sted: _____

Dato: _____

Underskrift: _____

Bilag 6

Markedsføring av Svanemerkede bilvaskehaller

Vi bekrefter herved at vi kjenner til reglene for bruk av det nordiske miljømerket Svanen i henhold til "Regler for nordisk miljømerking" og vi forsikrer at markedsføringen av det svanemerkede bilvaskehaller skal gjennomføres i henhold til disse regler.

Vi bekrefter også at vi har kjennskap til innholdet i kriteriene for Svanemerking av bilvaskehaller.

Vi forsikrer at de innen vårt foretak som markedsfører de Svanemerkede bilvaskehaller skal informeres om kriteriene for Svanemerking av bilvaskehaller samt "Regler for nordisk miljømerking" 12. desember 2001 eller senere versjoner.

Erklæringen er fylt ut av:

Bedriftens navn:	
Adresse:	
Markedsføringsansvarlig:	Telefon:
Kontaktperson:	Telefon:
Sted:	Dato:
e-mail:	

Ved skifte av personale skal en ny bekreftelse sendes til miljømerkingsorganisasjonen.

Bilag 7

Analyser og kontroll

1 Vannprøvetagning

Ved søknad skal det gjennomføres en førstegangs kontroll (M3) der det kontrolleres gjennom vannprøver at utslippskravene i K9 oppfylles. Se bilag 5.

Under lisensens gyldighetstid skal det kontrolleres ved hjelp av vannprøver at utslippskravene i K9 oppfylles. Prøvetakingen skal utføres i løpet av perioden 1. november - 30. april hvert år. Det er ikke nødvendig å sende inn en årsrapport det første året etter at lisensen er gitt dersom førstegangs kontrollen (M3) er gjennomført i samme tidsperiode.

Nordisk Miljømerking forbeholder seg retten til å kreve ytterligere vannprøvetakninger under lisensens gyldighetstid dersom det ansees relevant (f.eks. i forbindelse med utskiftning av kjemikalier, bytte av vaskeutstyr eller uregelmessig drift av vaskeanlegget).

Prøvetakere	Prøvetakingen skal utføres av en person fra akkreditert organ eller person med sertifikat/diplom fra utdanning innen vannprøvetakning
Årstid	Prøvetakingen skal foregå i perioden 1. november - 30. april og i en periode da minst 10% av årsantallet med kjøretøy vaskes etter det at slam/oljeutskiller er tømt.
Prøvetakningspunkt	Prøvetakingen skal skje i et punkt etter renseutstyret med før tilslutningspunkt til kommunalt avløpsnett/resipient der det samlede anløpsvannflødet fra vaskeanlegget passerer. I prøvetakningspunktet skal det være turbulens for å unngå at prøven blir tatt fra sjiktet vann.
Prøvetakningsteknikk	Prøven skal tas gjennom manuell stikkprøvetakning.
Prøvetakningsperioden	Vannforbruket skal måles i en periode på 7 dager. Vannforbruket per kjøretøy beregnes ved å dividere vannforbruket i løpet av uken (7 døgn) med antall kjøretøy som ble vasket i løpet av samme periode.
Belastning	Stikkprøvetakning skal gjennomføres samtidig som biler vaskes i vaskeanlegget. Prøvetakingen skal utføres på det vannet som avledes til avløpet.
Beregning	Før lastbil/buss beräknas eller uppskattas först antalet tvättade fordonsenheter. Vattenförbrukningen divideras sedan med antalet fordonsenheter. Hva betyr dette????? Utsläppt mängd av respektive parameter beräknas genom att ovan beräknade vattenförbrukning per bil (l/bil) (l/fordonsenhet), minus en uppskattad vattenförlust (max 15 l/bil eller 45 l/fordonsenhet), multipliceras med analysresultatet från provtagningen (mg/l).
Antall prøver ved automatisk flødesproporsjonell prøvetakning	I en periode på 5 døgn skal det tas ut 1 stk døgnsprøve flødesproporsjonelt hvert døgn (tilsammen 5 stk prøver). (Stikkprøvetakning skal gjennomføres samtidig som biler vaskes i vaskeanlegget.) De 5 døgnsprøvene skal slås sammen til en samleprøve og analyseres mht Pb, Ni, Cr, Cd, Zn og Cu. Dersom det anvendes kjemiske rengjøringsprodukter med > 10% organiske løsningsmiddel (regnet på konsentrert produkt) skal døgnsprøvene fra døgn 1, 3 og 5 analyseres <u>hver for seg</u> med hensyn til upolare alifatiske hydrokarboner. Dersom det anvendes kjemiske rengjøringsprodukter med < 10% organiske løsningsmidler (regnet på konsentrert produkt) skal døgnsprøven fra døgn 3 analyseres med hensyn til upolare alifatiske hydrokarboner.
Antall prøver ved manuell stikkprøvetakning	Det skal tas minst 5 stk delprøver per døgn under en periode på 5 døgn. Stikkprøvetakning skal gjennomføres samtidig som biler vaskes i vaskeanlegget. Delprøvene (tilsammen 25 stk) skal slås sammen til en samlingsprøve som skal analyseres mht Pb, Ni, Cr, Cd, Zn og Cu.

Dersom det anvendes kjemiske rengjøringsprodukter med > 10% organiske løsningsmiddel (regnet på konsentrert produkt) skal delprøvene fra døgn 1, 3 og 5 analyseres hver for seg med hensyn til upolare alifatiske hydrokarboner. Vær oppmerksom på at det er delprøver som skal analyseres og ikke døgnprøver.

Dersom det anvendes kjemiske rengjøringsprodukter med < 10% organiske løsningsmidler (regnet på konsentrert produkt) skal delprøven fra døgn 3 analyseres med hensyn til upolare alifatiske hydrokarboner. Vær oppmerksom på at det er delprøver som skal analyseres og ikke døgnprøver.

Analyseparameter	Stikkprøvene analyseres mht Pb, Ni, Cr, Cd, Zn og Cu. Dersom det anvendes kjemiske rengjøringsprodukter sammen med organiske løsningsmidler (se resept for produkter) skal det tas en ekstra stikkprøve, som analyseres mtp upolare alifatiske hydrokarboner.
Prøvehåndtering	De oppsamlede prøvene må håndteres slik at ikke oppstår forandringer i prøvens sammensetning. Det betyr at såvel uppsamlingskårl (??) som prøveflasker må være rene. Prøver som skal analyseres mtp upolare alifatiske hydrokarboner tas direkte i ett glasskårl (?) og oppbevares mørkt ved en temperatur mellom 0 og +4°C til analysetilfellet. (til analysen utføres?) Uppsamlingskårlen (?) (gjelder metaller) skal ristes ordentlig innen prøven føres over til de prøveflaskene som sendes til laboratoriet.

2 Analyselaboratorier

Analyselaboratoriet skal oppfylle de alminnelige kravene i overenstemmelse med standarden EN ISO 17025 eller være et offisielt GLP-godkjent analyselaboratorium.

Søkerens analyselaboratorium/måling kan godkjennes for analyser og målinger hvis:

- myndighetene overvåker prøvetaknings- og analyseprosessen eller hvis
- produsenten har et kvalitetssystem hvor prøvetakningen og analyser inngår og som er sertifisert i overenstemmelse med ISO 9001 eller ISO 9002, eller hvis
- produsenten kan påvise at det er en overenstemmelse mellom en førstegangstest utført som en parallelltest mellom en upartisk testinstitusjon og produsentens eget laboratorium og at produsenten tar prøver i overenstemmelse med en fastsatt prøvningsplan.

3 Analysemetoder

Miljømerkingsorganisasjonen kan i unntakstilfelle akseptere andre analysemetoder enn de som står angitt nedenfor, under forutsetning av at søkeren kan styrke at målenøyaktigheten er minst like gode.

	Krav	Analysemetode
Metaller Cd, Pb, Cu, Cr, Ni og Zn	K9	EN ISO 11885 eller tilsvarende nasjonal standard
Upolare alifatiske hydrokarboner	K9	EN ISO 9377-2 (evt nasjnale standarder??)
E.coli	K5	EN ISO 9308-3 eller tilsvarende nasjonalj standard.
DEHP	K9	GC-MS metode (Gas Chromatography-mass spectrometry) med deteksjongrense $\leq 0,5$ mikrogram/liter. Metoden skal være akkreditert eller på annen måte validert.
Akvatisk akuttoksisitet		201-203 i OECD guidelines
Biologisk nedbrytbart		301 A-F i OECD guidelines
Potensielt bioakkumulerbart		BCF - bestemmes vha 305 i OECD guidelines K_{ow} eller P_{ow} bestemmes vha 107 i OECD guidelines, evt 117 i OECD guidelines.

Unntak fra krav om økotoksikologisk prøving:

4 Etterkontroll

En miljømerket tjeneste kan når som helst kontrolleres av miljømerkesekretariatet. Sekretariatet står for kostnadene for en slik kontroll forutsatt at kontrollen viser at tjenesten oppfylder kriteriene for miljømerking. Dersom kontrollen viser at tjenesten ikke oppfylder kriteriene, skal lisensnehaveren stå for kontrollkostnadene.